

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКИЙ ПАЛАЦ ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання міської
координаційної ради з питань
професійного розвитку
педагогічних працівників
від 15.08.2024 № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Департаменту освіти
Харківської міської ради

від 20.08.2024 № 113

СХВАЛЕНО

Протокол засідання
педагогічної ради КЗ ХПДЮТ
від 06.06.2024 № 3

Навчальна програма з позашкільної освіти

соціально-реабілітаційного напрямку

«Світ гармонії»

Початковий рівень

1 рік навчання

Автор:

Кулеш Лариса Віталіївна – керівник гуртка «Світ гармонії» комунального закладу «Харківський Палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області».

Рецензент:

Векленко Олег Анатолійович – професор кафедри графічного дизайну Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Важливим завданням сьогодення є виховання творчої особистості, яка здатна вносити прогресивні зміни в життя суспільства, здійснювати вибір, визначати мету й розв'язувати проблеми. Роботу в цьому напрямі слід розпочинати з раннього дошкільного віку, створюючи психолого-педагогічні умови і враховуючи вікові особливості дітей, що і передбачено даною програмою.

Новизною навчальної програми «Світ гармонії» є синтез творчої, ігрової та пізнавальної діяльності, використання ігрових форм та методів, що стимулює активний розвиток емоційного інтелекту та основних пізнавальних процесів дітей.

Надана програма реалізується у гуртку соціально-реабілітаційного напрямку та призначена для вихованців 4-6 років.

Метою програми «Світ гармонії» є розвиток інтелектуально-творчої активності та емоційного інтелекту у процесі заняття образотворчою діяльністю.

Основні завдання навчальної програми полягають у формуванні наступних компетентностей:

- *пізнавальної*, яка орієнтована на ознайомлення здобувачів освіти з різними видами декоративно-ужиткового мистецтва, розвиток основних когнітивних процесів (мислення, пам'яті, уваги, уяви) та інтелектуально-творчого потенціалу;
- *практичної*, яка забезпечує формування прикладних вмінь у різних видах образотворчої діяльності, розвиток емоційної чутливості, здатності дивуватися, радіти, захоплюватися, самовиражатися засобами образотворчої діяльності;
- *творчої*, яка передбачає розвиток творчого потенціалу та уяви, здатності проявляти творчу ініціативу у процесі виготовлення виробів з застосуванням різноманітних технік декоративно-прикладного мистецтва;

- *соціальної*, яка сприяє підвищенню рівня соціальної адаптації, самостійності, організованості, доброзичливого ставлення до однолітків та уміння працювати у колективі.

Дана навчальна програма розрахована на 1 рік: початковий рівень – 144 год. на рік, 4 год. на тиждень.

Програма «Світ гармонії» побудована блочним способом і складається з семи розділів. Кожен розділ містить дві складові: завдання на формування навичок у сфері образотворчого мистецтва та завдання на формування і розвиток основних пізнавальних процесів (мислення, уяви, уваги, пам'яті), емоційного інтелекту. Дані складові тісно пов'язані між собою і об'єднані однією метою.

Розділ «Малювання» передбачає знайомство з емоціями, формування умінь передавати настрій кольором, розвиток відчуттів та сприймань при ознайомленні з прийомами роботи з фарбами, вивченні основ кольорознавства.

Розділ «Паперопластика» забезпечує розвиток зосередженості, спостережливості, уваги при опануванні елементів техніки оригамі.

Розділ «Аплікація» передбачає розвиток основних видів пам'яті при створенні аплікацій із готових частин та експериментуванні з використанням паперу різних відтінків і видів та інших матеріалів.

Розділ «Ліплення» сприяє розвитку розумових операцій (аналізу, синтезу, порівнянню), що дозволяє активізувати процес мислення при ознайомленні з пластичними матеріалами (глиною, пластиліном) та інструментами, необхідними для роботи з ними, також з основними прийомами ліплення.

Розділ «Розпис» націлений на розвиток уяви при ознайомленні з технікою розпису на склі та папері.

Вступне заняття передбачає ознайомлення дітей з ритуалами початку і закінчення заняття, а також ігри та вправи, що дозволяють дитині адаптуватися в дитячому колективі, формують толерантність, вміння висловлювати свої почуття та розуміти інших. Колективне малювання на цьому занятті є засобом згуртування дитячого колективу.

Таким чином, програма являє систему роботи з розвитку та виховання творчої особистості через оволодіння різними видами декоративно-ужиткового мистецтва з урахуванням особливостей пізнавальних процесів, темпераменту і характеру дитини, створення атмосфери довірливого спілкування, співпраці, співчуття, взаєморозуміння.

Провідними методами навчання є словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж), наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження), практичні (практична робота, ігри різних видів тощо). Формами контролю за результативністю навчання є: підсумкове заняття, виконання творчих завдань, участь у пізнавальних іграх.

По закінченні навчання за даною програмою гуртківці можуть продовжити заняття у гуртках соціального та мистецького напрямку.

Початковий рівень

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Т Е М А	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	1	2
2.	Малювання	10	30	40
3.	Конструювання	6	18	24
4.	Аплікація	8	24	32
5.	Ліплення	8	24	32
6.	Розпис	3	9	12
7.	Підсумок	-	2	2
	Разом	36	108	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Знайомство з вихованцями. Правила поведінки та безпеки в позашкільному закладі та на занятті. Ритуал початку заняття. Ігри,

вправи, етюди, що дозволяють дошкільникам адаптуватись в новому колективі. Ритуал закінчення заняття.

Практична частина. Малювання долоньками «Відбитки». Ігри та вправи: «Будьмо знайомі!», «Моє ім'я», «Доторкнись до..», «Вітер дує на...».

2. Малювання (40 год.)

Теоретична частина. Прийоми роботи з акварельними і гуашевими фарбами. Теплі і холодні кольори. Малювання фарбами в суміші з восковими крейдами. Мазкова техніка. Монотипія.

Розвиток уміння розрізняти основні кольори та їхні відтінки, геометричні форми, смакові якості продуктів, природу виникнення різних звуків, запахи предметів навколишнього світу. Формування тактильних відчуттів.

Знайомство з емоціями (радість, сум, страх, горе, спокій, злість та подив похідні від цих емоцій) та формування понять «доброта», «взаємодопомога», «повага», «оптимізм».

Практична частина. Малювання за темами: «Олівець – малювець», «Пензлик і його друзі», «Дощик плаче», «Повітряні кульки летять», «Червоні ягоди калини», «Доріжка», «Звідки прийшла чорна фарба», «Рушничок», «Качка з каченятами», «Квітуча галявина», «Сумне дерево», «Красивий килимок», «Хустка для чарівниці», «Намисто для ляльки», «Королівство кольорів», «Квітка-семицвітка», «Святковий салют», «Бджілки на галявині», «Котики добрі і злі», «Метелики».

Ігри та вправи на розвиток відчуттів та сприймань: «Журавлики», «Кольорові окуляри», «Кольорова вікторина», «Найкращий колір», «Відгадай за запахом», «Звуки нашого світу», «Що це таке?», «Про смак».

Ігри та вправи на розвиток емоційно-вольової сфери: «Сонячні зайчики», «Дракончик кусає свій хвостик», «Чарівний промінчик», «Щасливі предмети», «Бджілка в темряві», «Хвилина пустощів», «Злі-добрі кішки», «Капризуля», «Добрий ліс», «Вчимося піклуватися».

3. Конструювання (24 год.)

Теоретична частина. Знайомство з технікою оригамі. Складання найпростіших моделей. Складання і вирізування за лекалами. Правила техніки безпеки при роботі з ножицями.

Розвиток концентрації, обсягу, стійкості, розподілу, довільності уваги. Розвиток зосередженості, спостережливості, уваги на основі координації дотикового, рухового та слухового аналізатора, комунікативних здібностей, довільності поведінки.

Практична частина. Конструювання за темами: «Віконце», «Конверт», «Квітка», «Зошит», «Котик» «Серветка», «Човник», «Гаманець», «Песик», «Кішка з кошеним», «Лисичка», «Лелека».

Ігрові вправи на розвиток уваги: «Знайди помилку», «Що змінилося?», «Дзеркало», «Подивись і відгадай», «Відгадай, хто я?», «Повтори рухи», «Живий телефон», «Чотири стихії», «Риба, птах, тварина », «Тінь».

4. Аплікація (32 год.)

Теоретична частина. Знайомство з різними видами паперу. Правила користування ножицями. Правила техніки безпеки при роботі з ножицями. Створення аплікацій з готових частин, що треба вирізати. Аплікації зі смужок, квадратиків. Обривна аплікація. Аплікація з тканини, хутра, ниток, природних матеріалів.

Розвиток образної (слухової, зорової, тактильної), словесно-логічної, моторної пам'яті, довільного, механічного, опосередкованого запам'ятовування та відтворення.

Практична частина. Аплікація за темами: «Неваляйка», «М'ячики», «Чарівний потяг», «Ведмедик», «Великі і маленькі кульки», «Килимова доріжка», «Їде візочок», «Весела дівчинка», «Квітка-семицвітка», «Хоровод метеликів», «Гарний будинок», «Моя парасолька», «Паперова пісенька», «Декоративна таця», «Мій чарівний птах», «Чебурашка».

Ігри та вправ на розвиток пам'яті: «Слухай та виконуй», «Запам'ятай рух», «Відгадай іграшку», «Пари картинок», «Зменшилося чи додалося», «Запам'ятай слова».

5. Ліплення (32 год.)

Теоретична частина. Знайомство з глиною та пластиліном. Інструменти, необхідні для ліплення. Правила техніки безпеки при роботі зі стеками. Основні прийоми ліплення (відщипування, скатування, згинання, відрізання стеком, продавлювання, приліплювання, розплющування).

Формування умінь узагальнювати та класифікувати предмети, розповідати про їх спеціальне призначення, логічно будувати запитання, робити змістовні висновки, вибудовувати послідовність подій.

Практична частина. Ліплення за темами: «Цукерки-горошок», «Фрукти», «Овочі», «Печиво до свята», «Колобок-рум'яний бок», «Їжачки», «Іграшковий автомобіль», «Гриби», «Казковий ліс», «Чайний сервіз», «Золота рибка», «Казкова тварина», «Сонечко», «Півник-золотий гребінчик», «Хитра лисичка», «Мишеня».

Ігри на розвиток мислення: «Так-ні», «Хитрі запитання», «Лісова школа», «Назви одним словом», «Яке слово зайве?», «Що було потім?»

6. Розпис (12 год.)

Теоретична частина. Знайомство з елементами розпису: мазки, лінії, краплі. Імітація вітражу. Матеріали, інструменти та техніка виконання.

Формування вміння бачити в різних речах можливі замітники інших предметів, придатних для тієї чи іншої гри, складання творчих розповідей за малюнком. Створення образу предмета за словесним описом за допомогою міміки, жестів.

Практична частина. Розпис за темами: «Чарівні візерунки», «Квіти», «Місто мрій», «Хустинка», «Весела сніжинка», «Казковий будинок».

Ігрові вправи на розвиток уяви: «Вигадай сам», «Найкмітливіший», «Зобразить предмет», «Юні фантазери», «Маленькі казкарі», «Сонячні тваринки».

7. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Ігрові завдання на створення святкової атмосфери, вміння виражати свої почуття та розуміти почуття інших, досягати своєї мети доступними засобами спілкування. Творча робота на тему «Святкова веселка».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ.

У вихованців мають бути сформовані компетентності:

пізнавальна: мають знати матеріали і інструменти, необхідні для роботи у живописній техніці, для ліплення, для аплікації та розпису; правила техніки безпеки при роботі різними матеріалами та інструментами; основні поняття кольорознавства (теплі і холодні кольори, основні і похідні кольори, відтінки кольорів); прийоми ліплення; правила композиції (елементарні); базові форми оригамі.

практична: мають вміти змішувати основні та отримувати додаткові кольори; виконувати малюнок акварельною і гуашевою технікою живопису; точно копіювати візерунок або рух; домальовувати схематичні малюнки; по недомальованим картинкам вгадувати зображений предмет; малювати знайомих тварин і домальовувати їм нові риси; малювати фантастичних тварин; ліпити нескладні фігури за зразком;

творча: мають набути таких вмінь, що дозволяють самостійно складати казки та короткі оповідання за планом педагога; проявляти пізнавальну активність, спостережливість, винахідливість; логічно міркувати, аналізувати події,

соціальна: мають набути досвід самостійно організовувати і прибирати своє робоче місце; виконувати завдання, не відволікаючись, близько 15 хвилин; контролювати свій емоційний стан; виконувати завдання поставлених педагогом; активно спілкуватися та працювати з однолітками.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

- 1.Артемова Л.В. Граючись, навчаємось / Л.В. Артемова. – К. : Дошкільне виховання, 1996 – 168с.
- 2.Бровченко А.В. Маленький мистець / А.В. Бровченко. - К., 2013.-19с.
- 3.Ликова І.О. Образотворча діяльність в дитячому садку середня група / І.О. Ликова. - Х.: Ранок, 2002.-142с.
4. Нечипорук Н.І. Розвивальні ігри для дошкільників / Н.І. Нечипорук. - Харків, 2007.
- 5.Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності та початкової освіти / За редакцією Г.С. Тарасенко. – К., 2010. -317с.
6. Про внесення змін до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах : Наказ МОН України від 10.12.2008 р. № 1123.
7. Про позашкільну освіту : Закон України від 22.06.2000 р. № 1841-III : станом на 22 травня 2021 р.
- 8.Чуб Н.В. Розвиваємо пам'ять. Вправи, вірші, чистомовки для малюків 4-6 років / Н.В. Чуб. - Харків, 2007. – 217с.
- 9.Феденко В.В. Вчимось малювати без проблем / В.В. Феденко -Х.:Школа, 2002. - 161с.
- 10.Фесюкова Л.Б. Розвивальні ігри для дітей 4-7 років / Л.Б. Фесюкова. –Х. – Ранок, 2007. - 142с.